

POMIOTŁO (9) *sb n*

Pierwsze i drugie o jasne; końcowe o prawdopodobnie jasne (tak w -o).

sg N pomiotło (2). ◊ G pomiotła (1). ◊ A pomiotło (1). ◊ I pomiotł(e)m (1). ◊ [L pomietle.] ◊ pl L pomietlech (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVII – XVIII w.

Rodzaj miotły do wygarniania węgla i popiołu z pieca; rutabulum Mącz; scopa Cn (9) : Mącz 362c; Dla miłych śioftr swoich áby chleb dobrze vpieczony miály/ gdy iey pomiotlá niezstáło/ lámá fię w gorącym piecu pomiotłem vczyniá SkarŻyw 194, 192; [BatillusFewerfchauffel Grzebło/ Pomiotło ArtNom H6v; Pomiotło/ Rudiculus, rutabulum, batillus. Volck Sssv].

Przen (5) :

Zwrot: »za pomiotło mieć« = lekceważyć, mieć za nic (1): Owa fie tym [opowiadaniem wymyślonych rzeczy] ták bárzo pfiue [dworzanin]/ iż go białęłowy wšytki zá pomiotło máią GórnDworz Cc8; [ále ná to/ co nowo mieć chcemy/ otwieramy oczy/ ciągnąc fie všilnie do przyšzlęgo [!]/ á ono co dawno domá zá pomiótło [!] máiąc. SenekaGórn 116].

a) Poniżenie, lekceważenie, wzgarda (4) :

Zwrot: »w pomietle(ch) być, [siedzieć, zostawać]« (2): Non in postremis esse, Nie w pomietlech być/ nie miedzy podleyfzemi być poczitan. Mącz 314d, 128b; [Stądże to idzie/ iż máмки nášzé w pomietle v nas fá/ iż dobrodzieyftwá ich/ wiek który przešzedł/ daleko gdzieš zoštáwił ná zad. SenekaGórn 366 (Linde); Przeto Koniá gdy fie náprą przeday/ Corki gdy zá mąż cnotliwy chce day. Towar to ná chowanie nie trwály/ Rad fie pfiue/ nie zoštawa cały. Koń tákowy nie rad fie nadawa/ Dziewká podczas w pomietlech zoštawa. WirzbGosp C4; Bo w Rzymie choć fá Grecy niektorzy co fię z Rzymfkim kościołem ziednoczyli/ iednák przedfię poštáremu wzgárdzeni y včíšnieni będąc w pomietle siedzą. BronApokr 306; SkarKaz 21a (Linde)].

[Szereg:»wzgarda i pomiotło«: Iam iáko robak á nie człowiek/ wzgárdá ludzka y pomiotło pošpolftwá. SkarKaz 102b (Linde).]

Wyrażenie przyimkowe: »w pomietle(ch)« (4): A Pan Iákub w pomietlech tylko obermánem/ V Kmotrá y v żony/ y włáfnym guzmánem. KlonWor 60; [ChwalczKron I 9].

*~ W przeciwstawieniach: »w pomietle ... w cenie, [w sławie]« (1): Lotrowie tám płużą/ á cnotliwych wiążą. Chytróšć tám y zdrádá w cenie: á cnotá w pomietlech. KlonWor ded **3v; [Iuž ia niech będę w pomietle/ byle Chryštus moy był w sławie. SkarKaz 21a (Linde)]. Cf »w pomietle(ch) być«. ~*

Synonimy: grzebło, kociuga, kosior, krukwa, ożog, pogrzebacz, pogrzebaczka, popiek, przygrzebacz, przygrzebadło.